

ERICH FROMM

ARTA DE
A IUBI

TRADUCERE DIN ENGLEZĂ DE

Ruxandra Vișan

PSIHOLOGIA
PENTRU
TOȚI

3
TREI

CUPRINS

Introducere la ediția aniversară (2006)	7
Cuvânt-înainte	17
<i>I. Este iubirea o artă?</i>	21
<i>II. Teoria iubirii</i>	27
1. Iubirea, răspunsul la problema existenței umane	27
2. Dragostea dintre părinți și copii	56
3. Obiectele iubirii	63
<i>Iubirea fraternă</i>	64
<i>Iubirea maternă</i>	66
<i>Iubirea erotică</i>	69
<i>Iubirea de sine</i>	74
<i>Iubirea de Dumnezeu.</i>	79
<i>III. Iubirea și dezintegrarea sa în societatea occidentală contemporană</i>	98
<i>IV. Practica iubirii</i>	120
<i>P.S. Gânduri, interviuri & altele</i>	145
Despre autor. Faceți cunoștință cu Erich Fromm.	147
Despre carte. Iubirea în viața lui Erich Fromm	152
Lecturi suplimentare. Date autobiografice.	
Citate din scrierile și scrisorile lui Erich Fromm	172

CUVÂNT-ÎNAINTE

Trebuie să precizez din capul locului că această carte îi va dezamăgi pe cei care așteaptă să găsească în ea sfaturi facile privind arta de a iubi. Din contră, acest volum își propune să arate că iubirea este un sentiment pe care nu orice ins și-l poate permite, indiferent de nivelul său de maturizare. În această carte, doresc să conving cititorul că orice încercare de a accede la iubire este sortită eșecului, câtă vreme nu ne străduim să ne dezvoltăm personalitatea în integralitatea ei, ajungând astfel să ne poziționăm într-o perspectivă constructivă. De asemenea, nu vom putea să ne bucurăm de dragoste dacă nu vom fi apti să ne iubim aproapele și dacă nu vom da dovadă de modestie, curaj, credință și disciplină. În acel gen de cultură în care aceste calități sunt rare, și capacitatea de a iubi va fi la fel de rară. În acest sens, oricine se poate întreba câte persoane a cunoscut despre care poate spune că iubeau cu adevărat.

Dificultatea accederii la iubirea veritabilă nu trebuie să ne împiedice de la a încerca să aflăm care sunt obstacolele în drumul spre ea și care sunt condițiile de îndeplinit pentru a accede într-acolo. Pentru a evita orice neînțelegere inutilă, voi folosi, pe cât se poate, un limbaj

nespecializat. Din același motiv, și referințele vizând alte scrieri dedicate iubirii vor fi reduse la minimum.

Ar mai fi o problemă pe care n-o pot rezolva complet. Este vorba despre repetarea unor idei din cărțile mele anterioare. Cititorul care știe deja cărțile mele, în special *Escape from Freedom*, *Man for Himself* și *The Sane Society*, va găsi în paginile de față o serie de gânduri expuse deja în aceste scrieri mai vechi. Totuși, *Arta de a iubi* nu este nici pe departe o recapitulare a ceea ce am mai scris înainte. Ea include o serie de idei diferite de cele expuse deja, iar altele, chiar dacă sunt mai vechi, capătă acum noi nuanțe prin faptul că se centrează în jurul unui subiect aparte — arta de a iubi.

E.F

Cel ce nu știe nimic nu iubește nimic. Cel ce nu poate face nimic nu înțelege nimic. Cel ce nu înțelege nimic este un nimic. Dar cel ce înțelege este în stare să iubească, să priceapă, să vadă... Cu cât mai multă cunoaștere căpătăm asupra unui lucru, cu atât mai mare este iubirea... Cel ce crede că toate roadele se coc la vremea cireșelor nu știe nimic despre struguri.

Paracelsus

ESTE IUBIREA O ARTĂ?

Este iubirea o artă? Atunci, ca orice artă, ea necesită cunoaștere și strădanie. Sau este ea oare o senzație plăcută, doar un accident în experiența noastră, ceva peste care cineva *dă din întâmplare*, dacă are noroc? Această carte se bazează pe cea dintâi premisă, cu toate că majoritatea semenilor noștri de astăzi se încred mai degrabă în cea de-a doua.

Desigur, oamenii nu socotesc deloc iubirea a fi un lucru neînsemnat. Dimpotrivă, sunt dornici de iubire; se uită la nenumărate filme cu povești de dragoste fericite și nefericite, ascultă sute de cântece ieftine despre iubire. Cu toate acestea, aproape nimeni dintre ei nu se gândește că ar avea ceva de învățat despre iubire.

Această atitudine stranie se bazează pe mai multe premise care, independent sau împreună, contribuie la menținerea sa. Majoritatea oamenilor văd problema iubirii ca fiind în primul rând aceea *de a fi iubit*, mai degrabă decât aceea *de a iubi*, de a avea capacitatea de a iubi. Pornind de aici, problema va fi cum să se facă iubiți, cum să fie demni de iubire. Pentru a îndeplini acest țel, ei urmează diferite căi. Una dintre acestea, în special urmată de către bărbați, este aceea de a avea succes, de a obține putere